

Slovesa tvořená ze sloves

(modifikace)

změna vidu/způsobu slovesného děje

VID

nedoková – dokonavá

násobenost

ZPŮSOB sl. děje (AKTIONSART)

Fázovost

Rozměr děje

Míra děje

Zdrobnělost a úsilnost

Účinnost

Snahovost

VID

- A. Dokonavost: příponami předponami
- 1. nedokonavá (imp.)(sedět)
- 2. dokonavá (perf.) sednout vysedět
- B. Násobenost
- 1. nenásobená
- 2. násobená sedat
- a)opakovací (frekventativa) sedívat
- b) podílná (distributiva) posedět si

ZPŮSOB SLOVESNÉHO DĚJE (AKTIONSART)

- A. Fázovost

- 1. počínací (ingresívni) vyběhnout
- 2. končící (finitní) doběhnout
- 3. omezovací (terminativní) proběhnout se

- B. Rozměr děje

- 1. okamžitá (momentánní) sednout
- 2. trvací (durativní) sedět

ZPŮSOB SLOVESNÉHO DĚJE (AKTIONSART) III.

- E. Účinnost
- účinná (kauzativa) sadit posadit
- F. Snahovost
- snahová (deziderativní) kupovat

více k teoret. pozadí

- Šmilauer, V.: Novočeské tvoření slov, Praha : SPN, 1971. s. 159 nn.
- ÚK
- studijní materiály (IS)

OPĚTOVACÍ (iterativa)

■ prosit/trpět (sázet) >kupovat

obalit – obalovat, koupit – kupovat, odhalit –
odhalovat, rozdělit/ rozdílet – rozdělovat

vyprávět – vypravovat, uprosit – uprošovat,
umocnit – umocňovat, zahladit – zahlazovat,
slíbit – slibovat, prosadit – prosazovat, udržet
– udržovat, zvážít - zvažovat...

Iterativa

- V./I. tř. dělat/mazat – III. tř. kupovat
(okousat – okusovat, požádat, požadovat,
zakázat – zakazovat,

Iterativa

- II. tř. tisknout – III. tř. kupovat
napřáhnout – napřahovat,

Iterativa

I. tř. – V. tř. dělat

vylézt – vylézat, zamést – zametat, vybrat –
vybírat, zaprat – zapírat, prodrat –
prodírat, ustlat – ustýlat, hnát – honívat,
zatéct – zatékat, propéct – propékat, umlít
– umílat, potřit – potírat, umřít - umírat

Iterativa

- II. tř. – V. tř. dělat

vzpomnět – vzpomínat, usnout – usínat,
sepnout – spínat, začít – začínat, ocitnout se
– ocítat se, dotknout – dotýkat, uschnout –
usychat, vymknout – vymykat,

Iterativa

- III. tř. – V. tř. dělat

pokrýt – pokrývat, vysát – vysávat, prohrát –
prohrávat, vyrýt – vyrývat, usmát se –
usmívat se, zalít – zalívat, umýt – umývat,
zachvět se – zachvívat se,

Iterativa

■ prosit – sázet

ztratit se – ztrácet se, opustit – opouštět, sjezdit
– sjíždět, zarazit - zarážet,

Iterativa

- I. tř. nést – IV. tř. nosit
- nést- nosit, vést – vodit, jít – chodit, hnát – honit, lézt – lozit, vézt – vodit, (mřít – mořit),

Frekventativa (opakovací)

- V. tř. dělat/ IV. tř. prosit, trpět, sázet/ -ávat, -ívat

dělat – dělávat, honit – honívat, bílit – bílívat,
trpět – trpívat, sázet – sázívat, nosit –
nosívat, vodit – vodívat, chodit, chodívat, ..
hrát – hrávat,

Velmi rozvinutý a poměrně pravidelný způsob
tvoření

Okamžitá (momentánní)

■ IV./V. tř.(I.tř.) – II. tř. -nout

(ječet – jeknout, vřeštět – vřísknout,
couvat – couvnout, rýpat – rýpnout,
vrhat – vrhnout, vrzat – vrznout)

Deminutiva

- cupat – cupkat, tlapat – tlapkat, spát – spinkat, haját - hajinkat

Úsilná (intenzivní)

- čoudit – čadit, čmárat – čárat, čmuchat – čuchat, šplíchat – šplouchat,
- žádat – žadonit, žebrat – žebronit, bouřit - burácet

Účinná (kauzativní)

- kořenová samohláska 0 – o, a, u
mřít – mořit, vřít – vařit, bdít - budít
- kořenová samohláska e – o, a
téci – točit, ležet – položit, sedět - posadit
- kořenová samohláska i – ě, oj
viset – pověsit, pít – napojit